

Inspektionen för vård och omsorg

Temadag om det nya klagomålssystemet

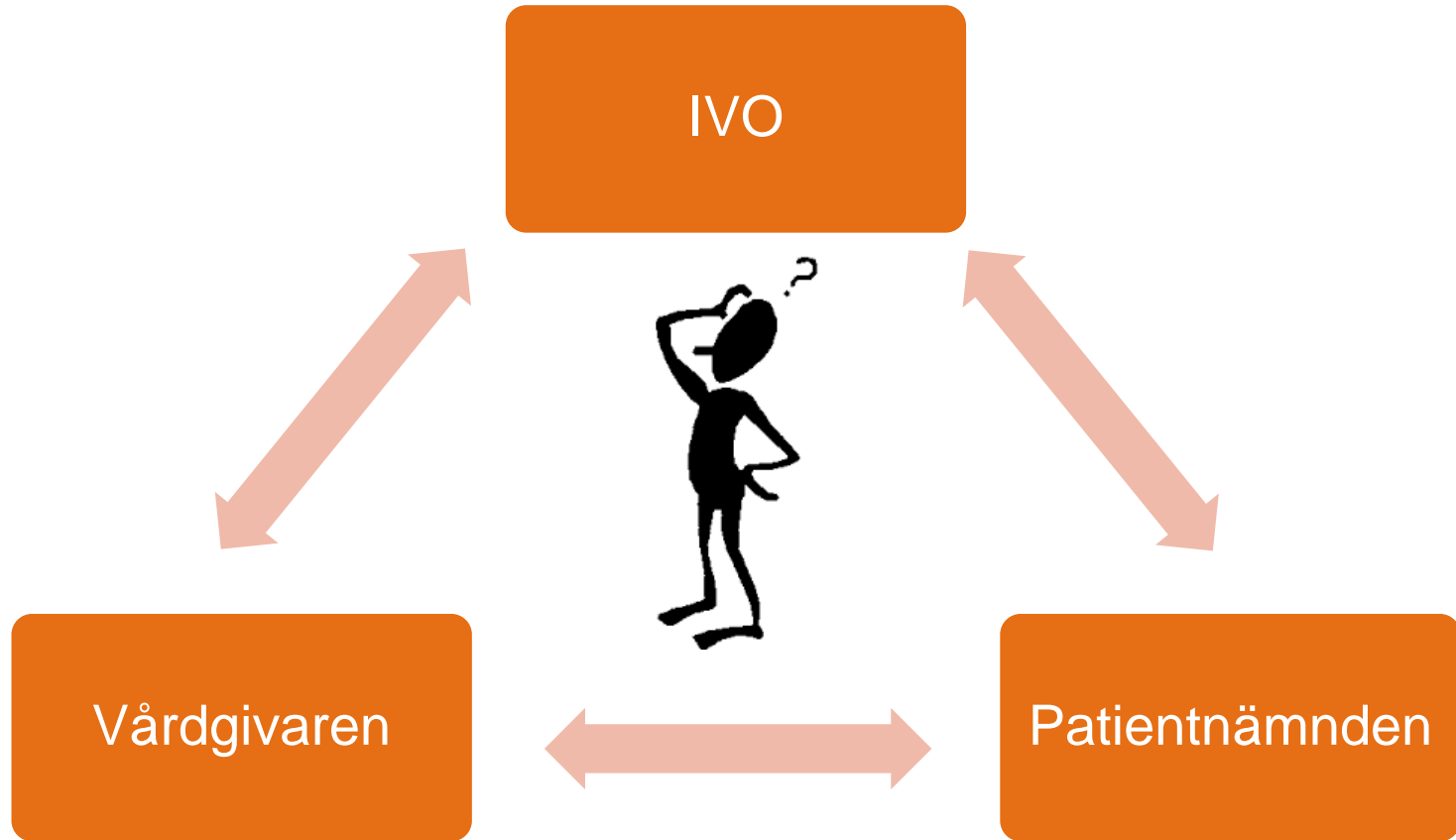
Marie Åberg

Petra Carlbaum

Inspektionen för vård och omsorg

13 december 2017

Förändrad klagomålshantering 1 januari 2018

**Ändamålsenlig klagomålshantering?
"Klagomålsutredningen" SOU 2015:102**

Proposition om ett mer ändamålsenligt klagomålssystem i hälso- och sjukvården

1. Patientens behov ska i första hand tillgodoses av vårdgivaren.
2. Patientnämnderna ska stödja patienterna i kontakterna med vårdgivaren.
3. IVO:s utredningsskyldighet ska begränsas.
4. IVO ska utveckla en patientcentrerad tillsyn.

Genomförandet på IVO

- ⤵ E-tjänst för anmälan av klagomål - revideras
- ⤵ Blankett för anmälan av klagomål – revideras
- ⤵ Hemsida – tydlig information om klagomålshanteringen
- ⤵ Enhetlig information om det nya klagomålssystemet

- ⤵ Översyn av processen för att handlägga klagomål

- ⤵ Utveckla samverkan med patientnämnderna
- ⤵ Utveckla patient- och brukarperspektivet i tillsynen

Förändrad utredningsskyldighet för IVO Vårdgivaren ska kontaktas först

IVO:s utredningsskyldighet träder i normalfallet in först efter att vårdgivaren har fått möjlighet att besvara klagomålet.

- ⤵ Anmälaren kan vända sig direkt till vårdgivaren eller via patientnämnden.
- ⤵ Vårdgivaren ska besvara på ett lämpligt sätt.
- ⤵ Vårdgivaren bör besvara ett klagomål inom fyra veckor.

Hur vet IVO om vårdgivaren har fått möjlighet att besvara klagomålet först?

- ④ Nya frågor i e-tjänsten och blanketten
  - ④ Har du haft kontakt med ansvarig vårdgivare eller patientnämnd?
  - ④ Om nej, av vilken anledning har du inte framfört ditt klagomål till vårdgivare/patientnämnd?
  - ④ Om ja, ungefär när hade du kontakten?
  - ④ Har vårdgivaren besvarat klagomålet?

- ④ Kommer anmälan in på annat sätt- begär IVO komplettering

Hur gör IVO om vårdgivaren inte har fått möjlighet att besvara klagomålet först?

- ⊙ Är det rimligt att anmälaren inte har vänt sig till VG/PN först?
- ⊙ Ja-> bedömning utifrån övriga kriterier.
- ⊙ Nej -> IVO lämnar över klagomålet till VG och meddelar anmälaren att ärendet avslutas utan utredning.

Hur gör IVO om vårdgivaren har gjort en anmälan enligt lex Maria?

- ④ IVO utreder som huvudregel klagomålet
  - ④ Lex Maria indikerar att det gäller en allvarlig händelse.
  - ④ Patienten/närstående ska vara informerade om lex Maria-utredningen av vårdgivaren, men vill av någon anledning ändå vända sig till IVO.
  - ④ IVO gör en objektiv utredning av händelsen, men kan använda handlingar från lex Marian som underlag. Samma som nu.

Förändrad utredningsskyldighet för IVO

Under förutsättning att vårdgivaren har fått möjlighet att fullgöra sina skyldigheter ska IVO utreda klagomål som rör:

OBS. inte detsamma som vårdskada!
Inget krav på att skadan/sjukdomen ska ha varit undvikbar

- ④ Kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom som uppkommit i samband med hälso- och sjukvård, och
  - ④ som är bestående och inte ringa
  - ④ eller har lett till att patienten fått ett väsentligt ökat vårdbehov eller avlidit.

- ④ Tvångsvård (psykiatrisk, rättspsykiatrisk, isolering smittskydd) såvida inte klagomålet:
  - ④ är uppenbart obefogat
  - ④ saknar direkt betydelse för patientsäkerheten och det saknas skäl att överväga åtalsanmälan
  - ④ rör ett beslut som går att överklaga

- ④ Händelser i samband med hälso- och sjukvård som allvarligt och på ett negativt sätt påverkat eller hotat patientens:
  - ④ självbestämmande, integritet eller rättsliga ställning

Händelser äldre än två år

- IVO utreder som huvudregel inte klagomål som rör händelser som ligger mer än två år tillbaka i tiden

Bedömningsstöd

- ④ Testas på de olika avdelningarna
  - ④ Behov av förtydliganden
  - ④ Efter årsskiftet – bedömningsmöten
  - ④ Successivt utveckla praxis
-
- A decorative footer consisting of a series of overlapping, slanted rectangular bars in various colors: orange, teal, grey, and light green.

Behörig anmälare till IVO

- ⊗ **Patienten**
- ⊗ **Närstående, om patienten inte kan anmäla själv**
- ⊗ Patienten kan välja att bli företrädd av ombud genom att ställa ut en fullmakt
- ⊗ IVO ställer frågor i e-tjänsten och i blanketten
- ⊗ **Obehörig anmälare**
  - ⊗ Avsluta utan utredning
  - ⊗ Vid allvarliga händelser överväga egeninitierad tillsyn.

Övriga förändringar i lagstiftningen?

- ⤵ När IVO utreder – samma förfarande som tidigare
- ⤵ Underrätta vårdgivaren
- ⤵ Underrätta den hälso- och sjukvårdspersonal som klagomålet riktas mot eller kan anses vara riktat mot
- ⤵ Begära handlingar
- ⤵ Upprätta förslag till beslut
- ⤵ Kommunicera förslag till beslut och handlingar

Skillnad: IVO ska i beslutet uttala sig om huruvida en åtgärd eller underlåtenhet strider mot lag eller annan föreskrift eller är olämplig med hänsyn till patientsäkerheten.

Övriga förändringar i processen?

- ⊗ Ambition att förbättra
- ⊗ Underrätta hälso- och sjukvårdspersonal
  - ⊗ Fortsatt via vårdgivaren, men genom en ”standardunderrättelse”
- ⊗ Begäran om uppgifter och handlingar
  - ⊗ Tydligare ange vilka handlingar IVO vill ha in.
  - ⊗ Har ni sedan tidigare kännedom om händelsen? Ja/Nej
  - ⊗ Hur har ni hanterat klagomålet i ert ledningssystem?
  - ⊗ Bedömer ni att händelsen har medfört vårdskada (om inte lex Maria)
Ja, bifoga utredningen
- ⊗ Information i samband med kommunikering av FTB
  - ⊗ Vad ska IVO uttala sig om?
  - ⊗ Vad händer sen?
  - ⊗ Hur använder vi klagomålen?

Vilka förväntningar har lagstiftaren på vårdgivaren?

⤵ Följa lagar och föreskrifter

⤵ Ta emot klagomål

⤵ Besvara klagomål och förklara vad som inträffat

⤵ Vid behov vidta åtgärder för att det inte ska ske på nytt

⤵ Allvarliga vårdskador = lex Maria

⤵ Förebygga klagomål och vårdskador

Hur gör ni?

- ⊗ Ingång för patienter – information
- ⊗ Hantering av klagomål – egenkontroll
- ⊗ Patientnämndens roll